

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

60. An Pontifex possit permittere, ut tempore pestis ex penuria
Sacerdotum possit ministrari Sacramentum Extremæ-Vnctionis unica
Vnctione? Et an in periculo contagij sufficiat unica Vnctio in aliqua ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

aut suorum necessitate, quæ verba eum sint declarativa præcedentium, referunt eundem sensum.

Sup. conten-
to in hoc
lege doctri-
nam. & 88
aun. & seq.

Dico secundo, quod etiam validè hoc Sacramentum a quovis Sacerdote administrari possit, non tamen licitè, nisi vel in extrema necessitate, vel de proprio Pastoris tacita saltem licentia. Vnde in *Clementina de privilegiis*, ipso facto excommunicantur Religiosi, qui Clericis, aut laici, præsumptè absque Parocho licentia in articulo mortis tam hoc, quam Eucharistiæ sacramentum ministrare. Dicitur, qui *presumpserint*, nam qui vel ignorantia, vel sub rati habitatione id fecerit, excommunicationem non incurrit, quæ soli Papæ reservata est. Dicitur, *Clericis* nempe secularibus, & laicis: nam si hoc Sacramentum à Religiosis ministraretur aliis Religiosis, non incurritur excommunicatio. Dicitur, *nisi extrema necessitate*; quoniam in eo casu Ecclesia non censetur cum tanto damno infirmis velle Sacerdotem excommunicationis vinculo innodare.

Sup. hoc in
tom. 1. tr. 4.
Ref. 15. vt
& in Ref. 29
per totam.

6. His suppositis, difficultas est, an si Parochus in articulo mortis non vult ministrare Sacramentum Extremæ unctionis infirmo, neque vult præbere licentiam alicui simplici Sacerdoti, vt illud ægro conferat; an, inquam, in tali casu Summus Pontifex suppleat iurisdictionem, ita vt talis simplex Sacerdos possit sine peccato, non solum validè, sed etiam licitè Extremam unctionem infirmo ministrare, quod erat quaesitum huius resolutionis: & respondeo affirmatiuè cum Granado in 3. part. *controv. 8. tract. de sacram. Extrem. vnt. disp. 1. n. 5.* ubi sic ait: Dubitari potest, an sufficiat licentia tacita vel præsumpta proprii Pastoris, vt Sacerdos secularis, vel religiosus possit alicui ministrare hoc Sacramentum, Respondetur cum Soto in *disp. 23. quæst. 2. art. 1.* quando clarè præsumitur proprium Pastorem id velle; tunc posse licitè ministrari hoc Sacramentum à quolibet Sacerdote. Vnde rectè addunt Suarez *disp. 44. sect. 2.* & Henriquez *cap. 13. §. 4.* si ægrotus sit iam proximus morti, & obtineri nequeat licentia à proprio Parocho, siue quia abest, siue quia non vult illam concedere; posse alium Sacerdotem conferre illi hoc Sacramentum, quia proprius Parochus non est rationabiliter inuitus, & saltem credi debet, Summum Pontificem id tunc velle, ne æger privetur hoc Sacramento, quod licet non sit de necessitate salutis, est tamen vtile, & acci-

Sup. hoc ad
litteram in
§. 1. Refol. 2
not. præteri-
ta.

dere potest, vt ab eo pendat salus æterna; si nimium virtute illius Sacramenti consequatur remissionem peccatorum mortalium, vt aliquando obtinere potest. Ita Granadus, cui adde Amicum *tom. 8. disp. 19. sect. 8. n. 150.* Aversam *de sacram. Extrem. vnt. sect. 10.* qui, me citato, optime observat, quod quamvis Sylvester, & D. Antonius, 3. *petit. 24.* non concedat Religiosis ob talem necessitatem, & præsumptam licentiam ministrare, stante illa speciali prohibitione, & censura eos percutiente: tamen non est putandum Pontificem voluisse pro tali casu loqui, sed vere etiam Religiosi tunc poterunt absque excommunicationis periculo, vel peccati scitipulo ministrare; quia in tali casu, vt diximus, censura non ligat illos, & Pontifex præbet iurisdictionem contra irrationabilem voluntatem Parocho: quod etiam docet Moure in *medulla casuum part. 3. cap. 10. §. 1. num. 8.*

Sup. hoc su-
pra in Ref.
17. §. Adver-
tendum. & si
placet lege-
re etiam do-
ctrinam al-
terius Refol.
annor.

7. Et tandem non deseram hic apponere verba Ochagavia *de sacram. tract. de Exiv. vnt. quæst. 8. num. 8.* sic asserentis: Non est tamen silentio prætereundum, quemvis Sacerdotem extra casum necessitatis sine licentia Parocho validè ministrare hoc sacramentum quia non est actus iurisdictionis, non tamè licitè, saltem sine rati habitatione, quia con-

ferre Sacramenta attinet ad officium Pastoris. Quare Religiosi, qui sine licentia Pastorum speciali, personis non religiosis Sacramentum hoc conferunt, incurrunt poenam excommunicationis ipso facto, ex *Clementina de privilegiis* Alij Sacerdotes tamen propter hoc non excommunicantur, licet, graviter peccent, in necessitate tamen, quando ægrotus esset moriturus sine hoc Sacramento, quilibet Sacerdos potest licitè illud ministrare, etiam Parocho dissentiente, quia Ecclesia dat in eo casu iurisdictionem; ita recentiores Theologi, & merito, quia Sacramentum est magnæ utilitatis; vnde credendum est, piam matrem Ecclesiam concedere in isto casu facultatem cuilibet Presbytero, ne homines tanto beneficio priuentur. Ita illeque etiam adde Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 10. diff. 6. num. 3.*

Sup. hoc me-
lius in tom.
2. tr. 4. Refol.
29. post me-
dium, vsque
in finem.

8. Notandum est tamen hic obiter, quod nec ad hoc Sacramentum ministrandum requiritur, vt Sacerdos sit expositus, & ad confessiones audiendas iuxta Tridentini decretum approbatus, cum hoc nullam requirat in administrante iurisdictionem, cum non sit Sacramentum iudiciale, vt est Sacramentum Pœnitentiæ. An autem possit Parochus publicè excommunicatus licentiam concedere Sacerdoti ad hoc Sacramentum ministrandum, Negat Suarez *disp. 34. sect. 2. num. 5.* Affirmant verò communiter alij, & quidem probabilissimè, eò quod licentiam concedere ad hoc Sacramentum ministrandum, non sit actus iurisdictionis, quæ publicè excommunicatus priuatur. Vide Petrum à sancto Ioseph in *idea Theologiae sacrament. cap. 34. refol. 4.* & alios.

RESOL. XL.

An Pontifex possit permittere, vt tempore pestis ex penuria Sacerdotum possit ministrari Sacramentum Extremæ unctionis unica unctione?

Et an in periculo contagij sufficiat unica unctio in aliqua corporis parte?

Et inter alia quæ circa hoc explanantur, tandem inferatur Parochum tempore pestis non tæteri administrare Sacramentum Extremæ unctionis cum periculo vite, si infirmus saltem confessus fuerit?

Et explanatur licitum esse in administratione Sacramenti, vt opinione probabiliori, relinquitur probabiliori. Ex part. 8. tr. 1. Refol. 21.

§. 1. Videtur respondendum negatiuè; nam unctiones quinque sensuum esse necessitate Sacramenti, tradunt communiter Doctores, D. Thomas, Bonaventura, Richardus, Durandus, Adde, & in Maior, Gabriel, Paludanus, Sotus, Valentia, & Suarez, quos citat, & sequitur Tannerus *tom. 4. disp. 7. quæst. dub. 1. num. 17.* quibus adde Nugnez in 3. part. *tom. 2. quæst. 32. art. 6.* Bellarminum *de sacram. Extrem. unctionis, cap. 21.* Opatovium *de sacram. tract. de Extrem. vnt. quæst. 3. num. 14.* Petrum à S. Ioseph in *idea Theolog. sacram. cap. 34. refol. 2.* Ioansem Petit in *Theolog. sacram. tract. 6. sect. 90.* Hurtadum *de sacram. Extrem. vnt. diff. 6.* & alios, Probat hęc opinio ex consuetudine Ecclesiæ, quæ semper infallibiliter vngit in quinque sensibus. In quo nunquam est dispensatū. Et confirmatur, quia sicut contritio cordis, & confessio oris sunt partes essentielles sacramenti Pœnitentiæ; & quia ordinantur ad eundem finem scilicet ad efficiendam satisfactionem Deo pro peccatis commissis, idè constituant idem Sacramentum, & finem.

Sup. doctri-
na huius
textus in
tom. 2. tr. 4.
Ref. 12. §.
Adde, & in
Refol. 16. §.
Tertia, & le-
ge ibi do-
ctrinam Ref.
20. per totam
& signanter
§. 2. & in
tom. 1. tr. 8.
Refol. 12. §.
Confirma-
tur, & sequi-
& ne deseras
videre do-
ctrinam Ref.
& 88. nota
seq. & in
tom. 2. tr. 4.
ex Ref. 40.
vlt. cuius
inter mediis
& finem.

Et

Et consecrationes panis, & vini in Eucharistia, quia ordinantur ad perfectam refectioem, & ad perfectam conuulsum spirituale, sunt idem Sacramentum; eodem modo vnctiones quinque sensuum, qui ordinantur ad delendas omnes sordes peccatorum omnibus sensibus contractas efficiunt idem sacramentum Extreme vnctionis. Quod Sacramentum dicitur vnum per compositionem, quia ex omnibus vnctionibus, & ex omnibus formis verborum resultat Sacramentum, quod ordinatur ad vnum finem. Et confirmatur ratione D Thom. quia hoc Sacramentum adhibetur per modum medicine ad tollendas omnes reliquias peccatorum; ergo in partibus debet adhiberi, vbi sunt radices peccatorum; istae autem radices sunt in quinque sensibus: ergo in illis omnibus debet applicari hoc Sacramentum. Et confirmatur, quia istae omnes vnctiones ordinantur ad integram sanitatem animae significandam, & operandam; ergo non habent perfectam significationem, nisi omnes compleantur, nam sicut Christus existens in terra nunquam contulit, nisi integram sanitatem, ita non instituit Sacramenta, nisi vt integrè sanent animam.

2. Verum, hi: non obstantibus, assero posse Pontificem permittere, vt tempore pestis sacramentum Confirmationis propter timorem contagionis ministraret vnica vnctione; quia haec sententia est satis probabilis, quicquid asserat Ochaguita de Sacram. tract. de Extrem. vnct. quast. 3. n. 7. & illam docet Syluius; & Chappeauilla apud me ipsum in part. tract. 4. resol. 168. & ex Societate Beccinus de Sacram. cap. 27. q. 3. & 70 quam sententiam non improbant Suarez. disput. 40. sect. 1. num. 8. Coniack. disput. 19. dub. 3. Laym. lib. 5. et 8. cap. 3. n. 3. Bannius in Theolog. mor. tom. 1. tract. 2. q. 2. probabilem vocat Tannerus tom. 4. disput. 7. q. 1. dub. 1. num. 18. & me citato, Caspensis in cons. Theolog. tom. 2. tract. 27. disp. 4. tom. 7. Et illam admittit Granadus in part. cour. 8. de sacram. Extrem. vnct. disp. 7. n. 12. eamque approbat, vt obseruat, me citato, Amicus vbi supra, vniuersitas Louaniensis anno 1583. & simul approbante Octauiio Tricaricensi Nuntio Apostolico in Germania. Quin expressè illam grassante peste proponit, & consultit duplex Pastoralis Mechliniensis de Sacramento Vnctionis can. 9. & Pastoralis vniuersitatis his verbis: In morbis contagiosis, & peste grassante, vt periculum vitetur, sufficit iniungi sensus organum magis ad vnctionem expositum, & detectum, dicendo: Per istam sententiam vnctionem, & suam piissimam misericordiam, indulget tibi Deus, quicquid diliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum. Haec citata Pastoralia.

3. Probatur autem haec sententia multis rationibus, & Primò. Quoniam ex verbis Apostoli non colligitur, nisi quòd debeat infirmus iniungi: sed per quaecumque vnctionem, cuiuscumque parti corporis adhibeamur, homo verè dicitur iniunctus: sicut per quaecumque abluentionem cuiuscumque parti corporis adhibeamur dicitur ablutus. Confirmatur: nam sicut ex illis verbis Matthæi vltimo. baptizantes eos, non colligitur, nisi vna ablutio ad validitatem Baptismi necessaria: ita ex illis verbis, vnctentes eos, colligi non debet, nisi vna vnctio ad validitatem Extreme vnctionis necessaria, cum vtrobiusque sit eadem forma, & tenor verborum.

4. Neque haec multiplex vnctio colligi potest ex vfu, & praxi Ecclesiae: nam vsus Ecclesiae solùm ostendit, quid in praxi debeat fieri, quando nulla

verget necessitas, siue id necessarium sit necessitate Sacramenti, siue praecipiti: non autem declaratur, quae sint essentialia sine quibus non fieret Sacramentum. Neque etiam dici potest, hanc multiplicem vnctionem colligi ex Florentino, in quo pro materia huius Sacramenti septem assignantur vnctiones: quia, cum in omnium ferè sententia duae vltimae, quae sunt in renibus, & pedibus, non sint necessariae, dici non potest, quòd saltem reliquae quinque sint necessariae, cum non sit maior ratio de reliquis quinque, ac de duabus vltimis. Vnde Tridentinum sess. 14. cap. 1. nullam certum numerum vnctionum pro materia huius Sacramenti assignauit; sed solùm dixit, huius Sacramenti materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam vnctio, inquit apostolice Spiritus sancti gratiam, quae inuisibiliter Anima aegrotantis inungitur, repraesentat. Nullus igitur certus vnctionum numerus potest ex Concilio colligi.

5. Probatur secundo, nam verosimile non est, Ecclesiam Romanam quae est magistra veritatis, permittere, vt Ecclesiae particulares hanc sententiam non modò doceant, sed etiam in praxi seruent, & in suis Ritualibus tanquam Canonice regulam ab omnibus seruandam proponant, si existimaret, illam esse falsam, & contra Sacramenti validitatem, cum ad istam spectat corrigere errores Ecclesiarum particularium: ita Clemens VIII. anno 1602. die 19. Iulij, corr. xii. errorem, qui alicubi inualuerat de absoluteione per literas absentis impendenda.

6. Probatur tertio. Multi Doctores probabiliter affirmant, in singulis vnctionibus conferri gratiam sacramentalem, etiam si non fiat integrum Sacramentum, quòd solùm confurgit ex omnibus vnctionibus. Sicut per quamlibet speciem Eucharistiae confertur gratia sacramentalis, esto integrum sacramentum non confurgat, nisi ex vtraque specie simul: ergo poterit in casu necessitatis vna tantum vnctio adhiberi, quae gratiam sacramentalem conferat, sitque verum Sacramentum, licet non integrum. Neque vlla iniuria fit Sacramento, quòd non integrè perficitur, sicut, nulla iniuria fit eidem Sacramento, omitteudo duas vltimas vnctiones renum, & pedum, quibus etiam integratur hoc Sacramentum. Neque hinc inferas, etiam in casu necessitatis ad aegrotum communicandum, posse vnam tantum speciem conferri: nam hoc non tantum est Sacramentum, sed etiam sacrificium in Dei cultum ordinatum: sacrificium autem necessarium vtramque speciem postulat. At verò Extrema vnctio est tantum Sacramentum per se solùm ordinatum ad salutem, & subleuamen fidelium infirmorum. Vnde nulla fit illi iniuria, si in casu necessitatis ad subueniendum infirmo in vna tantum vnctione ministraretur. Et haec omnia docet Amicus vbi supra, qui postea num. 73. sic asserit. Probabilis est haec sententia, non modò propter auctoritatem duorum Pastoralium citatorum, & Doctorum, qui illam approbant, sed etiam propter rationes à nobis allatas. Vnde si peste grassante timeatur, vt si omnia organa sensuum iniungendo, contagio contrahatur, poterit Sacerdos iuxta hanc sententiam, etiam nulla conditione adhibita, vnum tantum organum magis obuium, & expositum iniungere sub forma exprimente omnes sensus, qualem praedicta Pastoralia praescribunt. Atque ita hanc sententiam obseruari ferunt tempore pestis, in Belgio, & hic in Austria, vt mihi reuulerunt illi ipsi qui ea tempore pestis, vsi sunt. Quia praestat hoc Sacramentum conferre sub probabili saltem materia, quam

LA N A E
Omnia
TO. III. IV V
E. III

nullum omnino conferre. Nam fieri potest, ut si essentia vera est, infirmus suscepto Sacramento labetur, quia si quis damnaretur. Nec vlla fit in iuria Sacramento, quando propter periculum contagionis, tutior sententia in praxi seruari nequit: quia talis actio honestatur vilitate, quam asserere potest infirmo. Quia interdum nequit aliter hoc Sacramentum ministrari nisi vnam partem corporis inungendo, ut in casu, quo peste affectus ita pronus faceret, ut non posset in facie inungi. Ceterum in huiusmodi casibus, et si Sacerdos non tenetur; posset tamen ad maiorem cautelam, & Sacramenti reuerentiam hoc Sacramentum ministrare sub tacita conditione. Ita Amicus.

7. Nec deseram etiam hic apponere verba Iacobi Marchantij in *resol. Pastor. de Sacram. tract. 6. cap. 3. vbi sic ait.* Quaritur, postremo, quantum ad Extremam-unctionem, an in periculo contagij sufficiat vnica vnctio in aliqua corporis parte: Respondo, hanc opinionem probabilem omnino esse, tum ob auctoritatem Doctorum, tum ob multiplicem rationem, ideoque ad nonnullis hoc tempore in praxi vsurpant.

8. *Primo* quidem auctoritatem illi dat Pastorale Gebennense. Et Francisci de Sales Episcopi, doctrina, & sanctitate spectatissimi, in illo sic lege, in *tit. de Extrema Vnctione*: in morbis contagiosis, ut periculum vitetur, sufficit inungi organum sensus magis ad vnctionem expositum, dicendo: Per istam vnctionem, & piissimam suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum. Idem habet Pastorale Mechliniense anno 1589. quamuis id omisissum sit in editione 1607. apud Moretum suam, ut apparet quorundam Louanienium Doctorum, conitarium opinionem sectantium. Idem habet etiam Pastorale Ruramundanum, impressum circa annum 1589. Item Pastorale Bartholomaei ab Aula, per Theologos aliquos Louanienfes probatum anno 1573. Et huius opinionis sectatores fuere Iohannes Hesselius, celebris Louanij Doctor, & Iohannes Molanus *tractat. Theolog. pract.* Accedit auctoritas Octauij Tricaricensis Episcopi, per Germaniam & Belgij Nuntij Apostolici in *direct. Ecclesiastica disciplina*, vbi sic ait. Et si ordinari sint inungenda singula singulorum sensuum loca, nec nisi grauissima necessitas cogat aliter faciendum; contabit tamen Sacramentum, & ad euitandum contagium suffecerit si inungatur sensus organum magis expositum dicendo: Per istam vnctionem, & piissimam misericordiam suam indulgeat tibi Dominus, quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum & tactum. Idem sequuntur aliqui recentiores, inter quos Franciscus Syluius in *supplem. D. Thomae*. Consulunt verò, ut vnctio fiat in capite; quia ibi maxime viget sensus.

9. *Secundo* confirmatur ratio desumpta ex Tridentino dicente, Ecclesiam Romanam non aliter obseruare in administranda vnctione, quantum ad ea, quae huius Sacramenti substantiam perficiunt, quam quod B. Iacobus praescripsit. At ille nudè vnctionem praescribit, non verò vnctionem quinque sensuum; ergo illam obseruat Ecclesia vt essentia. Item, non alias, alioqui obseruaret aliquid, quoad substantiam, quod Apostolus non praescripsit. Adde deinde potest, quod ex more Ecclesiae, vt patet in oculis, & auribus, & organo gustus: vt etiam magis constat in iis, qui aliquo sensuum organo sunt orbiati: ergo censet Ecclesia, non esse de essentia, vt sensuum loca vngantur; sed sufficere ad

essentiam, partem aliquam corporis inungi, cum vbique sensus vigeant, quamuis organa, si possit fieri; ad expressiorem significationem debeant vngi. Denique Florentinum, & alia Concilia enumerant septem vnctiones, nec distinguunt: & ita ex illis nequit colligi, quod quinque magis sint de essentia, quam septem, & per consequens non repugnant assertioni, quae vnicum dicit perficere essentialiter Sacramentum. Hucusque Marchantius.

10. Sed ego in morbo contagioso, si difficile inuenirentur ministri huius Sacramenti, propter timorem contagij, mediam opinionem consulerem, quam olim docui adhibendo omnes vnctiones sub vna tantum forma aequivalente omnibus formis partialibus; vt si quis vngendo oculum, aurem, nares, os, manum, dicat: Per istas sanctas vnctiones, & piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quicquid per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum deliquisti: quia vt dixi, talis forma aequivaleret omnibus formis partialibus, cum in sua significatione complectatur quicquid singula expriment. Nec est eadem ratio de formis partialibus Eucharistiae, & Ordinis: nam per singulas formas partiales Eucharistiae debent exprimi distincti termini, qui per se vt verborum sunt praesentes sub speciebus Eucharisticis. Per formas autem partiales Ordinis exprimentae sunt diuersae potestates, quae in collatione vniuersitatisque Ordinis conferuntur. In sacramento verò Extremæ vnctionis non sunt nisi explicanda peccata quae per singulos sensus sunt commissa: haec autem aequè explicari possunt per vnam formam totalem aequivalentem pluribus, ac per partes partiales, vt per se patet.

11. Et ideo loquens, me citato, de hac opinione sic allerit Amicus, *vbi supra numer. 72.* Probabilis est haec sententia, & in morbis contagiosis tuta conscientia in praxi seruari potest, non solum propter auctoritatem tot Doctorum, sed etiam propter rationem, in qua fundatur. Nec tantum sub conditione seruari potest, vt Suarez putat, sed etiam absolute, nulla conditione adhibita. Iuxta quam sententiam explicanda sunt concilia, quae docent inungendos esse omnes sensus, de necessitate praecipui, & quando non viget grauis necessitas. Ita ille; cui etiam addo Tannerum *iom. 4. disp. 7. quest. 1. dub. 1. num. 19.* sic asserentem. Potius ergo in necessitate vrgente articulo mortis, omnibus aliis postpositis, perfici posset Sacramentum breuissima, & tenui lenitione vnius oculi, auris, manus, narium, & oris, etiam absque signo crucis, & sub vna formula communi: Per hanc sacramentum vnctionem, vel has sacras vnctiones, remittat tibi Deus, quicquid per visum, auditum, odoratum, gustum, vel tactum peccasti: quod bene docet Suarez *cit. sect. 3.* siquidem ad essentiam Sacramenti sufficit, ex membris similibus vnum tantum vngere, v. g. vnam manum, vnum oculum, &c. nec mutato ordine vnctionum tollitur essentia Sacramenti, iuxta commune. Ita Tannerus.

12. Et tandem post haec scripta inueni nostram sententiam placuisse Patri Auerfa de *sacram. confirm. sect. 4.* ita asserenti: Videtur ad valorem Sacramenti sufficere, si minister sub vna deprecatione doceret: Indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, Quoniam reuera completur ex integro tota eadem formalis significatione, absque materiali repetitione omnium illorum verborum. Et in casu necessitatis potest hic modus exerceri, potius quam

Sup. hoc signi-
ficatum in Ref.
1. not. praeco-
ritae. §. sed
ergo, &c.

sinatur egrotus absque hoc beneficio mori. Et ita admittit Suarez *disp. 24. sect. 2.* Et pro tempore pestis, ad maiorem celeritatem, ob metum contagii, consulti Diana *part. 3. tract. 4. resol. 168.* Sic etiam potest corrigi, & ad praxim deduci illa doctrina Archiepiscopi Mechliniensis cum Doctores Louanienibus: nempe sub hac forma vngent, do omnes quinque sensus: quod ferè tam citò fieri potest, tangendo vnum oculum, vnam aurem, & sic per singulos alios sensus, ac simul proferendo verba. Aduertendo etiam, vt quando timetur ne interim expiret infirmus, dicat antea *ly deliquisti*, & consequenter, *per visum, auditum*, &c. quia alioquin si *ly deliquisti* referretur in finem, & interim decedat egrotus, nullatenus perficitur significatio: ac propterea in dubitantes nullus est valor Sacramenti, nullus effectus. At si dicatur antea *ly deliquisti*, iam per vñctionem, & nominationem aliquorum, vel alicuius sensus, perficitur aliqua significatio: ac proinde in sententia eorum qui volunt, vñctionem vnus partis sufficere ad valorem, huc sufficere ad conferendum ex tunc aliquem effectum, habebitur aliqua spes, & probabilitas de valore, & effectu Sacramenti ad salutem infirmi. Hec satis docet Auerfa.

13. Stante igitur probabilitate harum opinionum, puto Summum Pontificem posse earum vñum permittere, nec prohibere, quia melius est in tali casu pro infirmo Sacramentum hoc pacto ministrari, quam non recipere. Et in tali casu Pontifex hoc permittendo, vt rectè obseruat Granadus in *3. part. D. Tomæ, controuers. 8. de sacrament. Extrem. vñctionis. disp. 7. num. 13.* non dispensat, nec affirmat non esse necesse vngi organa sensuum, & repeti verba formæ ad integrum sacramentum Extremæ vñctionis; sed solum licere in casu necessitatis ministrare hoc Sacramentum quasi dimidiatum, applicando partem illius, quia non est improbable sic obtineri aliquam gratiam habituales, & actuales, imò & corporis sanitatem; & alioquin cum non sit Sacramentum necessarium ad salutem, excusari potest Parochus ab obligatione conferendi illud integrum, & certum, ne aliqui peste inficiatur. Ita Granadus.

14. Confirmantur supradicta; nam Medina 1. 2. 9. 19. *art. 5. & 6. Salon. 2. 29. 63. art. 4. controuers. 2. ad 3. Vasquez 1. 2. disp. 63. cap. 2. & 3. Thomas Sanchez de Matrimon. lib. 1. disp. 20. num. 4. & lib. 1. Decalogi, c. 9. numer. 33. Antonius Perez in Louca, certam. 10. c. 12. & 13. Villalobos tom. 1. tract. 1. difficult. 13. num. 1. & 2. Sayrus in Clauis, lib. 1. cap. 7. numer. 4. Basilus Legion. de matrim. lib. 4. cap. 25. num. 9. Caltro Palaus tom. 1. tract. 1. in hoc disp. 2. punct. 5. num. 5. & alij asserunt licitum esse in administratione Sacramenti vti opinionè probabilis, relicta probabiliori. Quia in quavis alia materia sufficit opinio probabilis ad formandum rectum conscientie dictamen circa nostram operationem, non obstantè fortitudine, seu periculo partis oppositæ, nimirum vel alienum retinendi, vel violandi legem. Ergo similiter in administratione Sacramentorum sufficet; nec obtabit periculum irritandi Sacramentum, quomiuus licitè possimus operari iuxta probabilè opinionem, relicta sententia certa. Nec tam grauis obligatio certam omnino doctrinam sequendi, ministris Sacramentorum imponi debet, potius quam aliis agentibus moralibus; siquidem ministrando iuxta probabilè opinionem, etiam relicta certa sententia, prudenter operantur, sicut & alij nec exponuntur culpabili periculo Sacramentum irritandi, sed vni tenent moraliter certam, quam probabilitas opi-*

nionum constituit. Confirmatis; nam alioquin non liceret confiteri cum attritione Egroti nec attritum absoluerè possemus, nec contritio sic materia certa, & attritio probabilis dumtaxat, similiter non liceret simplici Sacerdoti moribundum absoluerè præsentè Parocho, quod durum videtur in his, & similibus casibus.

15. Et licet limitent hanc sententiam Vasquez, Sayrus, Antonius Perez, Villalobos, Thomas Sanchez *supra*, vt sic ministrans iuxta probabilè opinionem non peccet contra Religionem ob fundamentum adductum, peccet tamen contra charitatem, vel etiam contra iustitiam erga recipientem; nam obligatio charitatis postulat, vt si proximo possumus certum remedium adhibere, non adhibeamus incertum; quod magis vrget in Baptismo, præsertim paruulorum, qui non possunt aliter iustificari. Iustitia quoque ligat non solum Parochos, qui tenentur ex officio ministrare; sed quoslibet alios, nam supposito quòd ministrant, tenentur certa Sacramenta conferre, quæ ex implicito pacto cum suscipiente, quia nollent nisi certum Sacramentum recipere.

16. Verum in casu nostro hæc limitatio non obstat; nam cum hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, Sacerdos non delinquit contra charitatem aduersus proximum, imò adiuuat illum aliquo modo; nam melius est ei recipere hoc Sacramentum taliter ministratum, quam penitus illud non recipere. Ergo neque peccat contra reuerentiam debitam Sacramento, quia vtitur opinione probabilis, neque contra charitatem proximi. Ergo, &c. Et hæc omnia magis firmiter ex doctrina communi contra Claudium Espencrum in *Epistol. 1. ad Timotheum, lib. 3. Digressionum, c. 19.* Syluium, & alios, nempe Parochum tempore pestis non teneri administrare sacramentum Extremæ vñctionis cum periculo vite, si infirmus saltem confessus fuerit, vt tradit Tabiena *verb. Episcopus, num. 5. Armilla eodem verbo, num. 6. & alij*, in tom. 2. cr. quos ego citavi in *3. part. tract. 4. resol. 174. & me citato, tenet nouissime Pater Amicus in cursu Theolog. tom. 8. disput. 19. sect. 13. num. ....* quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate mediij, vt Baptismus, & Pœnitentia, neque necessitate præcepti, vt Eucharistia; ergo, &c. Et hanc opinionem etiam docet Tannerus tom. 4. *disput. 7. q. 1. dub. 3. num. 62. & me citato, Machadus tom. 2. lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 12. num. 4. & me etiam citato, doctus, & amicissimus Pater Franciscus de Lugo opus de Sacram. cap. 2. q. 3. n. 3. in fine.*

RESOL. LXI.

An Pontifex in consecratione Episcopi possit dispensare, vt adsit tantum vnus Episcopus? Et an ad valorem talis ordinationis requiratur vt fiat à tribus Episcopis? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 31.

§ 1. Suppono ex constitutione Ecclesie ordinationem Episcopi non posse, nisi à tribus Episcopis fieri; & aliter quam à tribus, illicitè fieri.

2. Est tamen difficultas, an ad valorem ordinationis requiratur, quòd fiat à tribus Episcopis.

Paludanus apud Sylvestrum *verb. Consecratio 1. num. 1.* partem negatiuam tuetur, quam etiam indicant ipse Sylvester, & Armilla *eodem verbo, n. 2.*

Sup. prima diffic. huius rituli infra in textu huius Ref. à 8. Sed quidquid, & in aliis eius not.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Ref. 2. cursum in fine, & in tom. 9. tr. 1. Ref. 2. breuiter in fine.

ANNAE
Omnia
TO. III. IV V
E. III

oc fige
in Ref.
præce-
§. sed
&c.